

# ROMÂNUL

Redacția și administrația  
ARAD, STR. V. GOLDIȘ Nr. 6

ZIAR POLITIC ȘI DE INFORMAȚIUNI  
Redactor responsabil Dr. ION A. DRINCU

ABONAMENT ANUAL pentru țărani . . . . . 200 Lei  
„ intelectuali . . . . . 500 „  
„ instituțiuni . . . . . 1000 „

## TREI NUME...

Bărnufiu, Iancu, Șaguna...  
Trei nume, peste care praful  
mării se preface în pulbere  
aur, trecerea anilor făcân-  
le să strălucească tot mai

...  
Trei deschizători de drumuri  
făuritori de destin românesc.  
și caractere de valoare, de  
arab și de pilde pentru ge-  
nerații de generații.

În fiecare an, sărbătorirea  
„Câmpia Libertății” a zilei  
3—15 Mai, evocă un șir ner-  
trit printre miile de mucenici  
onimi ai iobăgimii române,  
urille luminoase a sute și  
te dintre frunțașii mișcării  
ționale din 1848, cari își dorm  
tafi somnul de veci, sub glia  
deahlului românesc asemuit  
burnă dreptate unui panteon  
țional. În fruntea lor, gân-  
il pios evocă plufind în va-  
roasă strălucire, în primul  
nd figurile lui Bărnufiu,  
ncu și Șaguna.

Profesorul cu trup firav de  
cet, dar cu inimă și suflet  
apostol, care a dat neamu-  
i său acel »cald ideal națio-  
l din care și azi se hrănește  
ai ailes în Ardeal, spiritul ro-  
nănesc», a fost la istorica a-  
nare dela Blaj oracolul care  
cristalizat în lozinci de drept  
de luptă, aspirațiile și ten-  
nțele care frământau la o  
agică răsruce de destin su-  
etul întreg al neamului româ-  
asc de pe aceste plaiuri. Si  
ion Bărnufiu a rostit răspi-  
t și irevocabil hotărârile mari,  
ditee în conștiința române-  
ă, spre a lega de ele pentru  
ac, soartea națiunii. »Adevă-  
t atlet al românismului», așa  
m l-a văzut în ceasurile  
ari dela Sibiu poetul moldo-  
ean G. Sion, Bărnufiu a lu-  
inat ca fulgerul ce despica  
rul, drumul mării neamu-  
l prin libertate și prin afir-  
area fecundă a naționalității,  
terminând la acțiune și la o  
itudine unitară masele ro-  
ânești.

Zeu tânăr, cu suflet de fla-  
ră și cu voință de războinic  
c, Avram Iancu sosise la  
aj în fruntea celor zece mii  
Moșoși ai săi, gata de faptă.  
reprezenta tinerețea, vigoa-  
a, acțiunea. »Unde era Băr-  
fiu și Iancu, nu putea să nu  
putuls și mișcare». Drumul  
litic ic luminat de discursul lui  
rnuțiu și-a avut în Avram  
ncu cu pe conducătorul legen-  
r al al luptei imediate împot-

riva împilatorilor și asuprito-  
rilor, pe craiul fără prihană al  
Munților prin care vitejia ro-  
mânească a înscris fapte ne-  
pieritoare.

»Mire al poporului credin-  
cios», Șaguna a dat pilda lu-  
minoasă a obșteștii înfrățiri de  
ceasuri mari și a bățăilor de  
inimă aduse la acelaș ritm. Iar  
o bună parte din ceea ce nu  
a putut câștiga prin jefte și  
prin lungi pătămiri însângerate  
sabia de arhanghel biruitor a  
lui Iancu, a dobândit, pe eta-  
pe, prin stăruință, prudența  
politică, simțul practic și su-  
pleța diplomatică a lui Andrei  
Șaguna, arhiereul despre care  
ministrul ungar Eötvös spunea  
că »are atâta înțelepciune cât  
o jumătate de țară».

Bărnufiu, Iancu, Șaguna...  
Trei personalități uriașe în  
mijlocul codrului de persona-  
lități eroice ale mișcării na-  
ționale din 1848, iubitoare de  
neam, neînfricate în lupta pen-  
tru libertatea poporului româ-  
nesc și pentru mai marea mă-  
rire a națiunii care i-a născut.

Sub conducerea și îndruma-  
rea lor, tânguirea de veacuri  
din »suplex libellus valachor-  
um” s'a transformat ca prin  
minune în glas răspicat și demn  
în mărturisire conștientă și în  
revendicare legitimă a unei  
națiuni care-și proclamă dretul  
la viață și la libertate.

Revoluția din 1848, pornită  
de pe Câmpia Libertății, a trezit  
la conștiință, individualitatea  
etnică a națiunii. Prin glasul  
lui Bărnufiu, prin sabia fulge-  
rătoare a lui Iancu, prin stră-  
daniile și prin înțelepciunea  
lui Șaguna . . .

Evocarea lor are în ceasurile  
de azi, valoarea mistică a unei  
chemări la datorie a tuturor  
celor buni, sensul unei îndru-  
mări la unire pentru apărarea  
cu orice jefte a patrimoniului  
de drepturi câștigate pentru  
națiune și de libertate sfințită  
prin sângele vărsat și prin su-  
ferințele îndurate.

În ceasul evocărilor de pe  
Câmpia Libertății, când sufletul  
nostru cuprinde în aceeași caldă  
tresărire, amintirea zecilor de  
mii, de anonimi ca și cea a  
sutelor și sutelor de conducători  
din zilele de vijelioase suferințe  
și înălțări ale mișcării naționale  
de-acum 90 de ani, cuvine-se  
să îndreptăm cu smerenie un  
gând de închinare spre mor-  
mântul din Bocșa-Română a

## 90 de ani dela adunarea de pe Câmpia Libertății din Blaj

La mormântul lui Avram Iancu dela Tebea și la mausoleul mitropolitului Șaguna din Rășinari

### Pioase comemorări în întreg Ardealul

Ziua de 3.15 Mai, aniversarea de 90 de ani dela memorabila adunare ținută pe Câmpia Libertății din Blaj, care a fost preludiul marelui revoluționar românilor Ardeleni, a fost sărbătorită în Ardeal, prin pioase pelerinajii



la locurile istorice de cari se leagă amintirea înălțătoarelor clipe din 1848; Blaj, Tebea și Rășinari.

#### La Blaj pe Câmpia Libertății

Blaj. În ziua de 16 crt. la orele 9 dim. au sosit în localitate, venind dela București dnii Ion Mihalache, Virgil Madgearu, dr. Aurel Dobrescu, foști miniștri, precum și dnii Victor Moldovan (Bistrița), Liviu Micșa (Someș), dr. Ilie Lazar (Maramureș), dr. Stănculescu (București), dr. Anderco și I. Pele (Satu-Mare), dr. I. Balint (Odorhei), dr. Câmpianu (Sălaj), prof. Victor Jinga (Cluj), Stăncescu (Lăpușna), dr. Ursuțiu (Arad), și alți numeroși frunțași pentru a participa la serbările comemorative de pe Câmpia Libertății.

Înălții oaspeți au vizitat în cursul dimineții Biblioteca Centrală, Palatul Cultural și Reședinția Mitropolitană, un-

lui Simion Bărnufiu, spre Mausoleul lui Șaguna dela Rășinari și spre glia sfântă sub care se odihnește, umbrită de goronul secular dela Tebea, chinuita inimă a lui Avram Iancu.  
**Teofil Bugnariu**

de au fost primiți de I. P. S. S. Mitropolitul dr. Alexandru Nicolescu.

La orele 11, oaspeții au asistat la serviciul religios oficiat în catedrală de un sobor de preoți. După terminarea serviciului divin, întrea-

cu dela Tebea, depunând o coroană de flori pe lespedea ce acoperă rămășițele marelui erou național.

În fața mormântului străjuit de străbunul Gorun al lui Iancu, s'a oficiat de către părintele Tisu, parohul orto-



Biserica din Tebea, mormântul lui Avram Iancu și Gorunul lui Horia

ga asistență a trecut pe Câmpia Libertății, unde s'au desfășurat tradiționalele sărbări comemorative legate de ziua de 3/15 Mai. Serbarea a fost deschisă prin Imnul Regal intonat de fanfara Școlii Normale de Băieți, condusă de d. prof. C. Cherebețu.

D. prof. dr. Ștefan Manculea, într'un frumos discurs a vorbit despre însemnătatea zilei de 3/15 Mar.

Corul Școlii Normale de fete de sub conducerea d-nei V. Popa a cântat »Sună buciul de alarmă», după care clericul Turdean Sabin a recitat un fragment din discursul lui Simion Bărnufiu.

Au urmat apoi câteva bucăți corale și recitări, după care, școlile blăjene au defilat în fața asistenței.

La oarele 13 a avut loc o masă comună în saloanele restaurantului »Central», iar cu acceleratul de dupa amiază oaspeții au părăsit orașul.

#### Pelerinajul dela Tebea

În aceeași zi o seamă de intelectuali români ardeleni, în frunte cu d. Iuliu Maniu, fost prim-ministru, s'au dus la mormântul lui Avram Iancu

dox al comunei Tebea un parastas, la care au asistat oaspeții veniți din toate colțurile Ardealului și Banatului și o mare mulțime de intelectuali și țărani din comunele învecinate.

#### La mausoleul mitropolitului Andrei Șaguna

SIBIU.— O delegație de români frunțași în frunte cu d-nii dr. N. Lupu și Gh. Pop, foștri miniștri, s'au deplasat ieri la mausoleul marelui mitropolit Andrei Șaguna din comuna Rășinari. D. dr. Lupu a depus pe mormântul lui Șaguna o coroană de flori cu următoarea inscripție:

»Iuliu Maniu, Arhiereul lui Andrei Șaguna, fost președinte al partidului național».

În cartea care se afla la intrarea în mausoleu, d. dr. N. Lupu a scris următoarele rânduri:

Cu prilejul a 90 de ani dela revoluția din 1848, o delegație de români a depus o coroană pe mormântul marelui erou al libertății neamului românesc și al democrației.

# Autorii morali...

Se zice că englezului să nu-i spui niciodată cuvintele „Ți-am spus eu!“ ori „Nu ți-am spus eu?“ și nu știu cum, fără a fi englez, dar nici mie nu îmi place să mă provoc la această scurtă frază. Imprejurări străine de viața noastră ne fortează însă câteodată să ne călcăm anumite hotărâri, ori cât de neplăcut ne-ar fi acest fapt. E vorba de fosta organizație așa numită „Garda de fer“ până la asasinarea fostului premier I. G. Duca și după aceea „Totul pentru Țară“ de care noi ne-am ocupat în coloanele acestui ziar încă înainte cu doi-trei ani. Atunci când încolonați câte 4 și șase cutreerău județul nostru dela un capăt la altul cântând cântece, de multe ori incendiare, și tabere de muncă ființau aproape de fiecare comună. Astea toate bineînțeles în văzul lumii întregi, cu știința tuturor autorităților de stat, județ și comună, în multe locuri având chiar concursul lor binevoitor. Ceia ce am avea de zis în această chestiune noi am spus-o deja de pe atunci. Ziarele din capitală au adus și mai aduc încă un bogat material despre cele aflate la membrii aparținători sus-amintitei organizații.

Noi aceștia mici ne întrebăm numai: cum de s'au putut toate astea întâmpla?

De ce au fost tolerați până acuma? De fapt nu s'a știut de amestecul și al altora în asasinatul lui

I. G. Duca? Să ne fie permis a spune că nu credem. Cum să poate să nu fi aflat Siguranța Statului ceia ce era pe buzele tuturora.

Că s'a sperat altceva dela această organizație? este absolut sigur, și dacă astăzi nu place ceia ce a fost susținut eri, apoi vina mai trebuie căutată și în altă parte. Și nici nu trebuie mare bătaie de cap pentru a găsi și autorii morali. Au fost miniștri, cari de pe banca ministerială au făcut declarațiuni de natură foarte gravă în legătură cu cele ce se descoperă astăzi oficial, și cari — credem noi — ar putea furniza material foarte important toare.

Acuma, ni-se spune că, C. Zelea Codreanu va fi trimis în fața Consiliului de război pentru înaltă trădare. Faptele grave apasă pe conștiința acestui om, dar chiar din înșiruirea lor reese că răspunderea nu trebuie să se oprească la un singur acuzat și autorii morali să poștească a răspunde alătura de aceia pe cari i-au acoperit cu marea lor autoritate.

Să se facă **dreptate** deplină!

Aceasta o cere țara muncitoare, țara dornică de pace, țara care nici când nu a dorit altceva decât pace și liniște, pentru ca ea să-și poată câștiga, cu muncă cinstită cele necesare traiului.

**Aluniș**

# † OCTAVIAN GOGA

S'a stins ca o lumină, atinsă de vântul rece din noaptea Invierii Domnului și nu ne vine a crede că poetul suferințelor noastre, autorul lui „Domnul Notar“ și cel care a știut să prindă cu atâta măiestrie și vrajă starea sufletească a bătrânilor rămași acasă să plângă 'n barbă pe ceaslov flăcăul plecat la școală și apoi pe căile răzlete de intelectual.

S'a stins mai repede de a-și fi dat tot ce avea de dat pe altarul realizărilor literare. Poezia și ziaristica erau cele mai strălucite laturi a marelui dispărut. Adevărat este că a jucat și un important rol politic, dar aici, cu excepția perioadei din timpul neutralității, adică acțiunea dusă alături de marii apostoli ai naționalismului (Nicu Filipescu și Take Ionescu) critica contemporanilor nu odată i-a fost puțin ostilă.

Ne facem o sfântă datorie făcând o amintire despre acela care ne-a primit cu ochiul rece apariționca acum 27 ani, atunci când răposatul conducea lupta „Tribunei“ de pe vremuri împotriva noastră dela „Românul“. Tot așa cu sficiunea cuvenită deschidem cutia amintirilor de acum 28 ani când cu toții am dat lupta din memorabilele alegeri din 1910 făcute de cel ce a fost Ște-

fan Tisza, și când candidatul partidului național român în cercul Chișineu-Criș, a fost Octavian Goga.

Scumpe amintiri și veșnice, doar ele ne mai rămân despre toți aceia care a făcut ceva pentru oropsitul nostru neam.

Dormi în pace! Cu pe cari așa de plastic descriși, îți vor păstra amintirea.

O cruce mai mult în mitirul marilor dispărute un nume în plus pentru gloria nepărtinitoare de

N. A.

## † Karl von Ossietzki

Încă un nume, ce dispăre din rândurile celor ce și proclamaseră — ca ideal — lupta pentru libertate. Karl von Ossietzki trece în eternitate, ca un erou al unor convingeri pentru care, a pătimil, și-a suferit atât de mult, A răscumpărat și reabilitat cu gerfa vieții sale, lipsa de curaj și lașitatea intelectualilor germani, cari au stat muși și s'au refugiat din fața luptei împotriva obscurantismului contemporan, ce avea să suprima spiritul de gândire și de libertate.

De câțiva ani încoace, societatea omenească a trecut prin cea mai acută criză a intelectualului. S'a pronunțat rechizitorii spre împotriva lașității intelectuale și s'a spus că această criză morală primejduiește progresul civilizației. Dar iată că moartea chinuită și eroică a scriitorului Karl von Ossietzki, reabilitează fizionomia morală a intelctului de azi. Pentru că moartea lui Karl von Ossietzki, a fost moarte de erou.

Un erou a fost Karl von Ossietzki; luptătorul neânfricat al libertății și al păcii. De cinci ani n'a cunoscut decât lagăre de concentrare și închisori.

Într'un stat care și-a schimbat structura din temelie, unde starea de spirit și cultura au fost călcate prin primatul forței,

unde concepția unei sovietice voioși este unica condiție existență individuală, și asemenea regim, Karl von Ossietzki a rămas consecvent cu intelectul sau anent spiritul să de gândire, cu vingerile sale, în care a călcau tările.

La venirea național socialismului în Germania, luptătorul nu s'a refugiat. A crezut că datoria lui de intelectual, mână pe poziție, să rămână în slujba idealului cărui a schimbat viața și a așteptat neclintită hotărâre, toate tările la care te poate asemenea act de credință.

În fruntea revistei „Die Bühne“ a vrut să arate că poporul german, — în de faima-i războinică — posedă și alte calități cu mai nobile. Îndetnecirile intelectuale, și cultura germani cari au asigurat un loc de te Germaniei pe continent în slujba ideii de pace condiție generală, colecți progresului omenirii și civilizației. Din această cauză gimul de dictatură l-a corat dușman al poporului l-a internat în lagăr de concentrare, unde s'a îmbolde de fizie. Timp de cinci Karl von Ossietzki, a fost

continuare în pag. 4-a

## Siârșitul Cântecului

### Amintiri din Viena

S'a sfârșit un cântec. Un cântec de operetă ce-și legăna zâmbitor melodia de 670 de ani. Viena orașul cântecelor și a zâmbetului s'a sfârșit.

Acum o lună citeam titlurile de oșchioapă a gazetelor; „Trupele germane au invadat Austria“... „Di Schuschnig a fost demis“... „Cancelarul Hitler, a proclamat unirea Austriei de Germania“... În acele momente, în gând își făcea loc o frază invizibilă, dar reală: Viena, orașul visurilor și a cântecelor s'a sfârșit.

Căci într'adevăr Viena, era orașul cântecelor, orașul visurilor. Nu puteai vorbi de Viena, fără să nu-ți amintești de cântecele legănate, de ritmul armonios al unui vals, sau de acordurile melodioase ale operetei Vieneze. Pretutindeni, la teatru, la cinema, în parcuri, pe străzile orașului, pretutindeni auzai ritmurile muzicii Vieneze, freamătul legănat al valsului, al zâmbetului, al veseliei. În Viena totul era ritm, melodie și dans. Va-

lurile line ale Dunării parcă dansau, Gzintzingul dansa, Schönbranal cânta, totul era acoperit într'o atmosferă de visare, într'un ritm de voie bună ale fetelor, femeilor, bătrânilor și copiilor. Insuși Viena părea un copil îmbătrânit, ce vrea să rămână mereu tânăr.

Sunt șapte ani de când am fost la Viena. Am colindat străzile orașului și curiozitatea mea de hoinar balcanic, a primit-o acest oraș cu prietenie. Nu puteai găsi nimic ca să te respingă. După câteva zile te simțeai prieten de veac, te simțeai identificat cu acea atmosferă de veselie, cu acel umor ce te făcea familiar, risipindu-ți orice tristețe, orice necazuri. Balcoanele caselor resfirau voie bună. Prin ferestrele deschise se auzu melodia ce te țineau locului. Când erai în dreptul ferestrei de unde venea muzica, erai ispitit să fredonezi melodia, în ritmul cadențat al pașilor. Mă obișnuisem, aproape o săptămâ-

nă dearândul, să mă postez în fața unei case și pe la orele 10 — 11, auzeam rostogolindu-se până la mine, undele frumoaselor melodii vieneze.

Și — curios, — parcă presimțise blondina de sus, că eram străin, că îndată ce mă vedea sub fața casei, cânta eouă cântece, ce pe semne-i erau favorite: „Wien, Wien, nur du allein“ și „Zwei hertzen in der drei firtel takt“. Din când în când apărea la geam și-mi arunca un rânbet, într'adevăr vienez. Mă depărtam, aiurit de frumusețea vocii blondinei mele și de atunci am devenit robul acestor două melodii.

Și ce de străini vedeai aci! Auzai atâtea limbi vorbind, de credeai că ești în babilon. Veneau vizitatori din toate colțurile pământului, ca să audă muzică originală vieneză, să guste din farmecul muzicii lui Strauss, Schubert, Lehar. Viena pe toți îi primea. Nu te întreba, cine ești, de unde vii. Dacă erai aici, ori de unde-i fi venit, Viena te primea, oferindu-ți prietenia, dragălaşenia, vioiciunea, ce o împărtășea din belșug.

De atunci încoace, a trecut peste trupul jingăș al Vienei, multe necazuri. Revoluții, lupte politice, catastrofe economice, dar îmi închipui că Viena și-a păstrat farmecul de odinioară. Oftatul l-a acoperit fermecătoarele melodii, iar plânsul l-a șters repede un zâmbet de primăvară, un răs răsăfat, un vals pornit alene, în ritm de melodie, ce încălzea tot orașul. De atunci și până azi, am continuat a crede că oricâtă mizerie va încătușa acest oraș al visurilor, Viena a rămas același de odinioară, același caracter de femeie răsăfată ce nu vrea să îmbătrânească. Dar până azi pentru că ce n'a putut șterge din sufletul Vienei mizeriile și grijile de fiecare zi, v'a înlătura cu o lovitură de picior, invazia străină ce a călcat Austria. De acum sunt sigur — blondina mea nu va mai deschide fereastra, nu va mai cânta: Viena, Viena, orașul visurilor“, nu va mai privi în jos să vadă pe curiosul străin ce se obișnuise să-i asculte cântecele. Blondina mea nu va mai cânta: „Două inimi într'un vals“, ea cu toate fetele vieneze vor fi duse

la exercițiile batalioanelor asalt feminine, vor fi însă să cânte imnul hilerist, disnate în spirit național socialistul înlocuit cu pași de dență, ce va înăbușii tre-

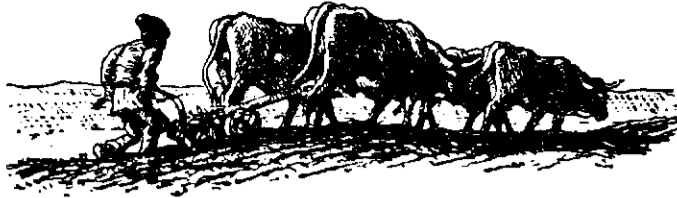
În locul sunetelor armonice de pian, ale plăcilor de pal se vor auzii în toată Viena netul gloanțelor, a mitralier zbornăitul paserilor de oțel pe trotuar vor cadența în de marș cismele prusace, vaci să înghită, să șteargă înăbușe, o lume de farme de vise.

Caracterul și individualitatea Vienei va fi ștearsă, conț In colosul mașinal al Germaniei Viena nu va mai cânta, va mai zâmbii, nu va mai rașul visurilor, nu va mai prietenos pe ce-i ce-l vor v-

Va arăta streinilor hoi dinții tăioși ai ambițiilor mane. Iar străinul încrezător veselia Vienei de altădată părăsi grăbit acest oraș, de cimitir de vise, mormântul seliei. Va părăsi orașul în fugă cadențată a cism prusace pornite în marș, ce încolții auzul din toate păr-

Virgil Bul

# Pagina



# Agricolă

## Situația semănturilor în jud. Arad

În urma timpului nefavorabil pentru semănturi din lunile Martie și Aprilie, din cauza ploilor prea dese și a răcelii, agricultorii județului nostru au fost foarte îngrijorați. Iată însă că de câteva zile timpul s'a schimbat în bine. După multe ploii și îngheț a sosit mult așteptata primăvară.

În ce privește starea semănturilor din județ Dl. Irecu, directorul Camerei de Agricultură a binevoit a ne da următoarele informațiuni:

Insemnările de toamnă au întârziat mult, n'au suferit însă nimic din cauza gerului. Așa și cele de primăvară orz și ovăs. În regiunea dealurilor nu s'a semănat porumb, în alte locuri aproape nimic. În regiunea dela șes partea cea mai mare s'a însemănat, dar așa răzleț trebuie pus din nou, pentru că s'a stricat din cauza umezelii prea mari și a răcelii.

Cu pășunile stăm foarte prost. Un noroc extraordinar a fost în belșugul de fân din anul trecut.

Pomii au suferit din cauza răcelii foarte mult. Recolta de caiși și nuci, distrusă aproape 100%. Persicii, prunii și cireșii compromiși în bună parte, mai ales, calitățile timpurii. Teferi au scăpat numai merii și în parte perli.

Deasemeni au suferit din cauza umezelii prea mari și viile.

Tot din cauza ploilor prea dese, a fost amenințat și grâul. Incetarea ploilor a scăpat grâul de rușină, care ar fi fost catastrofal pentru economia plugarului și a Țării.

Epidemii s'au ivit rar. La pomi a apărut unele boale criptogamice. Buna stare de sănătate a animalelor — în afară de puține cazuri de dalac și turbare — se semnalează în tot județul.

V. B.

## Prima Expoziție Agricolă Românească

### Cum se organizează

### Ce trebuie să însemne

La Uniunea camerelor de agricultură se lucrează intens la organizarea primei expoziții agricole, care se va deschide în prima decadă a lunii Septembrie.

Terenul a fost ales în parcul Carol II, dincolo de lacul Herăstrău.

Pe lângă expoziția agricolă se va organiza și un târg de vite de rasă.

Nu cunoaștem detaliile de organizare a acestei expoziții.

Dar trebuie să dorim ca cea dintâi încercare de înjghebare a unei expoziții agricole, în țara noastră unde nu am avut încă o asemenea manifestare, să reușească.

Expoziții similare vor fi organizate în cursul anului în Danemarca și în Cehoslovacia.

Ne interesează în deosebi expoziția agricolă a cărei deschidere se anunță pentru ziua de 31 Mai, la Praga, cu prilejul de 90 de ani dela suprimarea înbăgiei.

Expoziția agricolă dela Praga are rostul să demonstreze că Cehoslovacia se poate bizui în afară de forța sa industrială și de puterea militară, pe o agricultură care este în măsură să producă în împrejurări normale, ca și în împrejurări grele, pentru satisfacerea necesităților de consum ale țării.

Este vorba ca expoziția agricolă pe care o organizează Uniunea camerelor de agricultură să fie încadrată în serbările aniversare pentru împlinirea a 20 de ani dela Unire și 60 de ani, dela câștigarea independenței.

Poate ar fi necesar să se sublinieze și caracterul țărănesc al exploatarea agricole românești.

Cehoslovacia, care contează ca țară industrială în primul rând, a denumit manifestațiile dela Praga: „Dela robot la libertate” și „agricultorul liber pe pământul liber”.

Ar fi binemeritat să se sublinieze și la noi evoluția dela țărănul iobag la țărănul improprietar, pe pământul lui, atașat de această mică proprietate care a rezultat din reforma agrară, îndârjit în străduința lui de a scoate cât mai mult rod din munca pământului.

D. Constantin Sescioreanu, președintele Uniunii Camerelor de Agricultură, căruia i a revenit sarcina de a organiza expoziția, va ține poate seamă de această sugestie.

Este plugar și dsa și nu dintre acei cari refuză să accepte actuala stare de lucruri, în care, orice s'ar spune, pro-

prietatea mică țărănească aduce cantitatea și variația în producția agricolă.

Poate ar mai fi necesar ca pe o întindere de 1-2 hectare, media micii proprietăți țărănești, lângă pavilionul în care se vor prezenta numeroasele ramuri de producție, să se improvizeze și un lot țărănesc, cu locuința așa cum o găsești în sat, cu inventarul de vite și de unelte sărăcăcios pe carele are de obicei la dispoziție agricultorul țărăn, — pentru ca sa-și dea seama și orășeanul în ce condițiuni produce proprietarul țărăn.

Trebuie să așteptăm mai puțin cu curiozitate expoziția agriculturii românești, cât mai ales cu interesul ca ea să reușească.

Este o ocazie nimerită de a putea arăta care sunt posibilitățile de realizare ale agriculturii țărănești.

Este un admirabil mijloc de propagandă pentru producția națională.

Zilele de expoziție vor însemna clipe de reculegere, pentru îndrumarea politicii de ridicare a agriculturii în viitor, pe elementul de temelie care este micul proprietar țărăn.

## Greva producătorilor de zarzavaturi din Aradul-Nou

Iată o surpriză neplăcută pentru publicul consumator al orașului nostru: greva producătorilor de zarzavaturi din Aradul-Nou. Neplăcută pentru că — Aradul lipsit de o hală de zarzavaturi și produse alimentare — populația orașului s'a obișnuit cu aprovizionarea celor trebuinciasse bucătăriei, de pe piața aradului. Nemțoaicele Aradului-Nou, au furnizat Aradului de zeci de ani de zile toate articolele de bucătărie, necesare populației.

În ultimul timp — dar mai ales la început de sezon — acești furnizori au speculat cu prețurile dejucând măsurile de maximare a prețurilor stabilite de autorități. Abuzul nemțoaicelor a mers până la extremă. Desigur, publicul consumator a simțit mult acest abuz, mai ales în urma concurenței comercianților de desfacere al acestor produse. Din acest motiv, Primăria Municipiului a reglementat vânzarea pe piață: de dimineață până la ora 9 va face cumpărături numai consumatorii, iar de aci încolo, vor putea cumpăra comercianții și băcanii din oraș suburbii, și provincie. În plus s'a dat o ordonanță, că vânzări vor putea face pe piață numai producătorii, iar acei ce cumpără produsele pentru a le revinde

pe piață vor fi obligați a poseda brevet de vânzători. Aceste două măsuri drepte și achitabile, au nemulțumit nemțoaicele și în consecință au intrat în grevă, refuzând a furniza pieței aradului zarzavaturi și produse alimentare, până la satisfacerea doleanțelor lor.

Ori care ar fi soluția autorităților, acest conflict deschide o nouă problemă. O problemă ce ar putea fi soluționată în avantajul suburbiilor și comunelor învecinate românești. Gospodarii din Micălaca, Pârneava și Gai, ar putea cu — concursul Camerei de Agricultură — crea ferme speciale pentru zarzavaturi și produse alimentare. Echipe de specialiști ar avea misiunea să instruiască pe țărani și să formeze prin suburbii câteva ferme mode, care să servească de pildă și indemn.

Camera de Agricultură are datoria să provoace interesul gospodarilor români din jur spre această îndeletnicire.

În primul rând pentru că orașul ar scăpa de sub tutela unor soiuri de oameci cu ambiții egoiste, cum sunt șvabii din Aradul-Nou, iar în al doilea rând, ar obișnui pe țărănul român la o îndeletnicire frumoasă și rentabilă.

V. B.

## Suveranul a donat câte 50.000 lei, județelor din regiunea moșească

București. — Suveranul a donat câte 50.000 lei de fiecare județ din cele șase din regiunile moșești, pentru a se contribui cu ei la lucrările de ameliorare a stărilor din acele regiuni.

★

## Bumbacul și orezul plante de utilitate națională

Conform hotărârii Consiliului de ministrii, Ministerul Agriculturii a dat Marți o decizie, prin care bumbacul și orezul sunt declarate plante de utilitate națională. În baza acestei măsuri, bumbacul și orezul cultivate de agricultori în perioada dela 1 Aprilie 1938 până la 1 Aprilie 1948, sunt scutite de orice impozit, atât la stat, județ cât și la comună, dacă sunt cultivate pe suprafețe de cel puțin jumătate hectar.

## Starea semănturilor în Țară

După ultimele știri sosite la Ministerul Agriculturii și situația agricolă se prezintă excepțional de bine, grație faptului că temperatura e în urcare și pământul are suficientă umiditate. Rapița și păioasele promet o recoltă abundentă.

★

## Imprumutul înarmării din Franța a cunoscut un succes neobișnuit.

Paris. — Cercurile financiare anunță că sunt motive puternice să se creadă că emisiunea primului imprumut al înarmării va putea fi închisă mâine seara, dat fiind marele succes de care se bucură în public acest imprumut.

În cazul când subscripțiile ar trece de cifra fixată de 5 miliarde franci, Casa Autonomă a apărării naționale va proceda la rambursarea sumelor ce ar trece peste acest plafon.

## Cercul de Recrutare Arad

No. 4797/938.

### PUBLICAȚIUNE

Se aduce la cunoștința tuturor Ofițerilor de rez și grad. inferiori care aparțin acestui Cerc de Recrutare, cari la data de 1 Iulie 1918 sau 1 August 1920 se găseau prezenți la unitățile respective și nu au primit până în prezent Crea „Comemorativă” sau „Victoria” să înainteze Cercului de Recrutare Arad cereri înscrise prin cari să arate: Unitatea unde se găseau prezenți la datele de mai sus, 2. Numele și Pronumele, 3. Gradul, 4. Ctg., 5. Unitatea în care a luptat, 6. Unitatea care l'a demobilizat, 7. și dacă a mai cerut aceste decorații, arătând data când a cerut și către cine a făcut raportul.

Comand. Cerc. de Recr. Arad.

## URANIA

Cinematograf de premieră

Telefon: 12-32

5, 7.15, 9.15 seara

PARTEA II-a

## Robinson Crusoe

„Trăznetul Munților”



Ordonanța definitivă de dare în judecată

# Zelea Codreanu

va fi judecat între 22 și 24 Maiu a. c. pentru:  
crimă de înaltă trădare și crimă de răsvrătire

I. G. Duca și Mihail Stelescu au fost  
asasinați din ordinul „Căpitanului”

București, 17. (SIR). În ordonanța definitivă, dată împotriva lui Corneliu Zelea Codreanu, se arată că el este pus sub urmărire pentru faptele de trădare prin deținerea și răspândirea în public de acte, interesând siguranța statului, de delictul de uneltire, contra ordinii sociale și de crima de răsvrătire

La percheziția efectuată la domiciliul lui Zelea Codreanu din București-Nou, s'a găsit material informativ documentar, care relevă natura mijloacelor și rosturile activității politice, ale lui Corneliu Zelea Codreanu cât și felul de organizare și activitate a organizațiilor conduse de el. La descinderile făcute la diferiți frunțași ai acestei organizații politice din Capitală și provincie, s'a găsit material informativ care vâdește aceiași situație. Din materialul descoperit s'a stabilit cu precizie organizația în tot cuprinsul țării, a mișcării așa zisă „legionară”, prin cuișuri și unități mai mari, de natură ocultă, nefiind cunoscută decât de conducătorii regionali. Dovada clandestinității este făcută, prin diferite circulații prin care se insistă asupra secretului absolut. Prin aceste circulații, Corneliu Codreanu, a încercat și a reușit imitând sistemul comunist prin organizarea „școlarului roșu” să organizeze printre elevii școlilor secundare din țară mânănași și grupuri numite „Frăția de cruce” în mod clandestin și conspirativ. O altă asociație a fost organizată sub denumirea de „prieteni legionarilor” membrii căreia nu se cunoșteau între ei. Ordonanța definitivă dă dovada subordnării partidului politic electoral „Totul pentru Țară” față de partidul politic real și ilegal „Garda de Fier”. Intregă mișcarea legionară este atât de mult concentrată de Corneliu Codreanu, încât și ordinele ce plecau semnate de generalul Cantacuzino, erau scrise și semnate tot de Corneliu Zelea Codreanu, însă cu numele generalului.

## Un rege nou...

Într'un raport al șefului de cuib „Alcazar” se spune: toată lumea știe că este acum un rege nou: Codreanu. În urmărierea scopului ultim al organizării și activității legionare: evoluția legionară, inculpatul și-a organizat unități militare atât ca forță cât și ca preluare, fiindcă ca la un mo-

ment potrivit să se substituie prin mijloace violente autorității legale Pentru a-și completa arsenalul mijloacelor, inculpatul a autorizat și ultimul procedeu al agenților de subminare ai statelor: terorismul. Pregătirea teroristă a legionarilor a făcut-o susnumitul în primul rând din punct de vedere material și moral Exemplu: avansarea asasinilor lui I. G. Duca și Mihail Stelescu.

Pregătirea tehnică și morală pentru violență și pentru terorism, a legionarilor era continuarea procedurilor culminante în cursul timpului prin tentativa de asasinare a lui Vernichescu, asasinarea prefectului de Iași, Menciuc, a inspectorului de poliție Clos, tentativa de asasinare a subsecretarilor de stat C. Angelescu, asasinarea lui I. G. Duca și Mihail Stelescu.

## De unde banii?

Ordonanța continuă apoi: Țara noastră, care a cunoscut foarte rar asasinatul politic a trebuit să suporte în timpul de după război declanșarea unui terorism sfidător bazat pe o credulitate de impunitate care în scurtă vreme a câștigat la activul său un număr însemnat de victime. Aceasta se datorește exclusiv stării de spirit bolnav, creat de propaganda întreținută de Corneliu Zelea Codreanu care, printr'un gest personal nesancționat — asasi-

## Prin testamentul lăsat

Stelescu prevedea că va fi ucis și acuză  
pe Corneliu Codreanu că a ordonat asasinarea lui I. G. Duca

Am publicat scrisoarea lui Corneliu Z. Codreanu către Stelescu și Belimace, unul din asasinii lui I. G. Duca; scrisă în ajunul asasinării acestuia și în care era vorba de cât mai multe morminte pentru triumful cauzei legionare.

Era clar că Stelescu știa despre planurile și hotărârile lui C. Z. Codreanu în această direcție.

Din documentul ce publicăm astăzi și care are o importanță covârșitoare, reiese că Stelescu a văzut ordinul dat de Corneliu Z. Codreanu pentru asasinarea lui I. G. Duca.

Acest testament evidențiază motivele care l-au determinat pe C. Z. Codreanu să suprima pe Stelescu.

Scrisoarea lui C. Z. Codreanu către Stelescu și Belimace

publicată de ziare în facsimil și testamentul lui Stelescu, pe care-l publicăm mai jos, sunt de natură să precizeze împrejurările în care s'a pus la cale asasinarea primului ministru I. G. Duca, precum și să indice pe autorii morali ai acestui asasinat.

Întâi cuprinsul testamentului lui Stelescu:

12 Octombrie 1934

## TESTAMENT

Dacă voi fi asasinat să știți că din ordinul lui Corneliu Zelea Codreanu am fost.

Cu tot eroismul băieților dela Jilava, totuși el a dat ordin de omorârea lui Duca, l-am citit și eu.

Legionarii să-și aleagă alt șef, acesta este numai un încrezut și farsor.

Publicați cele ce am scris aici și cartea mea despre Gardă.

Mor cu conștiința împăcată că am fost cinstit.

(ss) Mihail Stelescu

## Adunarea Generală a Băncii Victoria S. A. Arad

În ziua de 30 Aprilie 1938 ora 11, la sediul societății din Arad, s'a ținut adunarea generală ordinară a acționarilor Băncii Victoria S. A. Arad, sub prezidenția Excelenței Sale Antoniu Mocsonyi, Mare Maestru al Vânătorilor Regale, asistat de membrii Consiliului de administrație dñii dr. Nicolae Zigre, avocat în Oradea, vicepreședinte, dr. Ștefan Angel, primar pensionar al orașului Arad, dr. Coriolan Balta, avocat în Timișoara, dr. Romul Coțoiu avocat în Arad, Cornel Magier vicarul Episcopiei Oradea, dr. Silviu Păscuțiu notar public, Arad, dr. Teodor Popa avocat în Oradea, Remus Rafiroiu, Secretarul Domeniilor Mocsonyi, Bulesi, și dr. Petrichie Țiucra, protopopul ortodox al Timișorii, și de censorii dñii: Brutus Păcurariu, Secretarul General al Camerei de Comerț, Arad, dr. Virgil Cimponeriu juriscunsul municipiului Timișoara și Dimitrie Muscan, asesor consistorial.

La ședința adunării au participat un număr însemnat de acționari între cari am remarcat pe dñii: Maior C. Anghelescu ajutor primar al municipiului Arad, Prof. Ing. Victor Vlad, președintele Camerei de Comerț din Timișoara, Ioan Doboșan, avocat din Timișoara, dr. Pompiliu Cioban, avocat în Timișoara, dr. Aurel Demian avocat în Arad, Ștefan Popovici notar public Aradul-Nou, Alexente Secula președintele Camerei de Agricultură Arad, Iuliu Groșoreanu fost senator, apoi mai mulți intelectuali și țărani frunțași din oraș și județ.

După constituirea adunării generale, dl. director general dr. Nerva Iercan, citește darea de seamă a Consiliului, iar dl. Brutus Păcurariu, raportul Consiliului de Censori.

Din darea de seamă se desprinde că activitatea Băncii Victoria s'a mărit și că prin tradiția ei banca a rămas instrumentul de credit al populației românești din cele trei județe dela frontiera de vest: Arad, Bihor, și Timiș-Torontal. Cu mijloacele din resurse proprii și din recontul acordat de Banca Națională a României, banca tinde a consolida în toate direcțiile vieții economice și financiare, în comerț și industrie, opera de expansiune a elementului național.

Bilanțul se încheie cu un activ de Lei 216.000.000 și cu un beneficiu de Lei 8.496.728.

În privința beneficiului adunarea generală a hotărât să se distribuie acționarilor o dividendă de 2% neto ceiaș corespunde la Lei 10. de acțiune. Plata dividendului începe la 1 Iunie 1938.

Comparând posturile principale din bilanș, se constată că plasamentul de scont s'a majorat dela lei 79.306.000 la 31 Decembrie 1936 la Lei 86.932.000 la 31 Decembrie

1937, cel de cont curent Lei 13.281.000 la 31 Decembrie 1936 la Lei 23.958.000 la Decembrie 1937, iar depuneri au crescut dela Lei 6.108 la 31 Decembrie 1936 la 10.525.500 la data de 31 Decembrie 1937.

Adunarea generală aprobă bilanșul, contul de profit și pierdere și dă descărcare Consiliului de administrație, și alege în consiliul de Censori dñii: Brutus Păcurariu, contabil, Vasile Camare proprietar, Rogoz-Bișca Sava I. Seculin consilier economic al Episcopiei ort., Arad și dr. Virgil Cimponeriu, Juriscunsul Municipiului Timișoara.

Ședința adunării a decurs într'o atmosferă caldă.

## † Kari von Ossietz

(continuare din pag. 2-a)

fat prin lagăre și închisori, tinându-și sănătatea între durile cazametele germane.

Ca o supremă încoronare celor mai trainice redinții, în 1936 Comitetul de pace al Academiei Nobel îi decernează și premiul pentru anul 1937. Dar sub un regim care nu cunoaște considerente de omănie, obținerea premiului Nobel, îi privilegiește noi represiuni și noi suferinși, ce sfârșesc atunci când neînfrântul luptător moare într'un spital, de meningită, cauzate tuberculele închisorilor germane.

La fost dat lui Karl von Ossietzki, să moară răpit de ce a iubit mai mult, de libertate și pace, pentru cari a luptat o viață întreagă.

Moartea lui chinuită și tragică, a fost pentru el o ușurare, iar pentru intelectualii, ce supravețuiesc, trebuie să rămână o pildă și un însemn.

Virgil Comlăuș

## FRAUDE FISCALE la Librăria „Cultura” din Arad

Autoritățile financiare au primit un denunț din care se precizează că librăria locală „Cultura” practică un sistem de fraude fiscale, în tovarășia altor două firme din Timișoara. În baza acestui denunț — în care autorul își ia toată răspundibilitatea — organele financiare în comun cu cele de instrucție au întreprins o anchetă, confiscând toate registrele firmei predându-le cabinetului de instrucție al Tribunalului Arad spre cercetare.

Sistemul acesta de fraudă cu câștiguri și prosperări ilicite s'au înmulțit în ultimul timp. Nu e pentru prima dată când se descoperă registre false, fapt prin care Statul este frustrat de drepturile ei.

Cercetările întreprinse la Librăria „Cultura” se va termina în curând și firma respectivă în cazul confirmării denunțului va trebui să sufere rigorile legii așa cum merită.

# ROMÂNIA

Director: CEZAR PETRESCU

## Corneliu Z. Codreanu

**încercând să evadeze, a fost împușcat.**

Parchetul militar al corpului II. Armată din București ne informează :

În noaptea de 29—30 l. c. s'a făcut un transfer de condamnați dela închisoarea Râmnicul-Sărat la închisoarea București Jilava.

În apropiere de pădurea ce corespunde Km. 30 de pe Soseau Ploești-București, pe la orele 5 dimineața automobilele au fost atacate cu focuri de armă, de către niște necunoscuți, cari au dispărut în pădure. În acel moment condamnați profitând de faptul că transferul se făcea în automobile Brek, tip jandarm, conduse și pe timp de noapte cu ceață deasă, au sărit din mașini cu intențiunea de a dispărea în pădure. Jandarmii după somațiunile legale au făcut uz de armă.

Au fost împușcați:

## Corneliu Zelea Codreanu

*Comdamnat la 10 ani temniță și 6 ani interdicție*

**Constantinescu N., Caranica Ion și Belimace Doru,**

autorii asasinatului împotriva I. G. Duca, condamnați la muncă silnică pe viață.

**Caratanase Ion, Ozântan Josif, Curcă Stefan, Pele**

**Ion, State Gr. Ion, Atanasiu Ion, Bogdan Gavrilă,**

**Vlad Radu,** condamnați la muncă silvică ca fiind autorii

asasinatului împotriva lui Mihail Stelescu. — **Georgescu Ion**

**și Trandafir Ion** condamnați la zece ani muncă silvică.

Atât parchetul militar al corpului II. Armată pe teritoriul căruia s'a petrecut tapta cât și cel civil au venit la fața locului și au constatat moartea celor de mai sus.

S'a autorizat înmormântarea rămânând ca să se facă cercetarea cazului.

Comandamentul militar după dispoziția parcetului și pentru motive de ordine publică a aprobat că înmormântarea să se facă la subcentrul militar dela Jilava, fapt ce s'a executat în dimineața zilei de 30 Nov. a. c.

**Citiți ziarul ROMÂNIA**